

Tövbe ve İstiğfar

Gönderen Kadir Hatipoglu - Aralık 14 2018 03:00:00

İnsanoğlu, nefsani arzulara mağlup olduğu ve imanın feyiz ve ruhaniyetini yitirdiği zaman günahlara meyleder. Vicdanlarda ahlâkî destek azalınca, ince düşünüş ve ruhi derinlik de kaybolur. İstikâmet sâhibi olma yolunda ciddî bir zaaf ortaya ¸ıkar. Günahlar, tatlı bir mûsikî gibi nefislere hoş gelir ve âdetâ vebalinin ağırlığı hissedilmeden işlenebilir. Hâlîbuki insanoğlu, masumiyetin saf ve berrak bir aynası gibi cihana tertemiz olarak gelir. Din de bu fitrî temizliği korumak i¸in Allah tarafından insanoğluna lütfedilen bir merhamet tecellisidir. Dolayısıyla kul, fitratındaki temizliği muhafaza edebilir ve dininin ruhaniyetinden nasiplenerek gaflet perdelerini aralayabilirse, hasbe’l-beşer bir cürüm işlediğinde onun ağırlığını vicdanında hisseder. Onun i¸ âleminde saklı bulunan fazilet hisleri incinerek uyanır. Kalbi büyük bir pişmanlıkla i¸in i¸in yanar ve ılık gözyaşlarıyla Rabbine gönünü a¸ar. İşte bu yanış ve pişmanlık “tövbedir. Ardından af dilemek i¸in kalplerden taşan niyazlar da “istiğfar”dır. Günahlar, cennete girme engeli; buna mukabil amel-i sâlihlerle te’yîd edilen ve gönül yanıklığı ile yapılan tövbeler de cehennemden korunma vesileleridir. Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur: عن أبى هريرة رَضِىَ اللّهُ عَنْهُ. أن رسولَ اللّه . قال: إنَّ الْعَبْدَ إذَا أخْطَأ خَطِيئَةً نُكِتَتْ في قَلْبِهِ نَكْتَةٌ. فَإذَا هُوَ نَزَعَ وَاسْتَغْفَرَ وَتَابَ صُقِلَ قَلْبُهُ، وَإنْ عَادَ زِيدَ فيهَا حَتَّى تَعْلُوَ قَلْبَهُ. وَهُوَ الرَّانُ الذِى ذَكَرَ اللّهُ تَعَالى "Kul bir hata yaptığı zaman kalbinde siyah bir iz meydana gelir. Eğer kişi, o hatadan nefsini uzaklaştırır, af talep eder ve

tövbede bulunursa kalbi cilalanarak (leke silinir). Bilâkis, aynı günahı işlemeye devam ederse, kalpteki leke artırılır. Hatta bir zaman gelir, kalbi tamamen kaplar. İşte bu durum Cenab-ı Hakk'ın: كَلاَّبَلْ رَانَعَلَىقُلُوبِهِمْمَا كَانُوايَكْسِبُونَ "Bilakis, onların irtikâp edegeldikleri, kalplerini paslandırmıştır" (Mutaffifin 14) meâlindeki âyette zikrettiği pastır.[1] Diğer bir hadâs-i şerâfte de: “En büyük dert, günah derdi; onun ilâcı da gece karanlığında istiğfâr etmektir.” buyrulmuştur.31 Beşeriyet âcâbı herhangi bir günâha düşüldüğünde, derhâl tevbe ve istiğfâra sarılmak ve Allâh’a yönelmek îcâb eder. Zîrâ Cenâb-ı Hak, râzı olduğu muttaki kullarını şöyle methetmektedir: وَالَّذِينَاِذَافَعَلُوافَاحِشَةًاَوْظَلَمُوآاَنْفُسَهُمْذَكَرُوااللهَفَاسْتَغْفَرُوالِذُنُوبِهِمْ وَمَنْيَغْفِرُالذُّنُوبَاِلاَّ اللهُوَلَمْيُصِرُّواعَلَى مَافَعَلُواوَهُمْيَعْلَمُونَ“Onlar, bir kötülük yaptıkları veya kendilerine zulmettikleri zaman, Allâh’ı hatırlayıp günahlarından dolayı hemen tövbe ve istiğfar ederler. Zaten günahları Allah’tan başka kim bağışlayabilir ki! Bir de onlar işledikleri günahta bile bile ısrar etmezler.”[2] كاَنُواقَلِيلاًمِنَاللَّيْلِمَايَهْجَعُونَ“O muttakiler, geceleri pek az uyurlar,

وَبِاْلاَسْحَارِهُمْيَسْتَغْفِرُونَ nbsp;Seher vakitlerinde de istiğfara devam ederler.”ك Cenâb-ı Hak, samımı bir şekilde tövbe eden kullarını affedeceğini birçok ayette bildirmektedir. Hatta samımı (Nasuh) bir tövbe ile kendisine yönelenlerin günahlarını sevaba çevireceğini beyan ederek şöyle buyurur:اِلاَّمَنْتَابَوَاَمَنَوَعَمِلَعَمَلاًصَالِحًافَاُولَئِكَيُبَدِّلُالل.هُسَيِّئَاتِهِمْحَسَنَاتٍوَك.َانَالل.هُغَفُورًارَحِيمًاقAncak tevbe ve îmân edip sâlih ameller işleyenler başkadır; Allâh onların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Allâh çok bağışlayıcıdır, engin merhamet sâhibidir.”ل Nebiyy-i Ekrem Efendimiz de şöyle buyurur:وعنأبىموسىرَضِىَالل.ّهُعَنْهأنَّرسولَالل.ّهقالإنَّالل.ّهَعَزَّوَجلّيَب.ْسُطَيَدَهُبِالل.َّيْلِلِيَتُوبَمُسِئُالنَّهَارِ،وَيَبْسُطُيَدَهُبِالنَّهَارِلِيَتُوبَمُسِئُالل.َّيْلِحَتَّىتَطْلُعَالش.َّمْسُمِنْ

مَغْرِبِهَا
"Aziz ve Celil olan Allah, gündüz günah işleyenlerin tövbesini kabul etmek
için geceleyin elini açar. Gece günah işleyenlerin tövbesini kabul etmek
için de gündüz elini açar, bu hal, güneş batıdan doğuncaya kadar
devam edecektir." [5] Ancak tövbede samimiyet ve ihlâs en mühim şarttır.
Durmada tövbesini bozan bir kimse, artık şeytanın maskarası olmuş demektir.

Cenâb-ı Hak buyurur:

يَآاَيُّهَا
النَّاسُ
اتَّقُوا
رَبَّكُمْ
وَاخْشَوْا
يَوْمًا لاَ
يَجْزِى
وَالِدٌ عَنْ
وَلَدِهِ
وَلاَ
مَوْلُودٌ
هُوَ جَازٍ
عَنْ
وَالِدِهِ
شَيْئًا
اِنَّ وَعْدَ
اللهِ حَقٌّ
فَلاَ
تَغُرَّنَّكُ
مُ
الْحَيَوةُ
الدُّنْيَا
وَلاَ
يَغُرَّنَّكُ
مْ بِاللهِ
الْغَرُورُ “Ey
insanlar! Yolunuzu Rabbinizin kitabıyla bulun. Öyle bir günden korkup sakının ki;
hiçbir anne ve babanın çocuğuna faydası dokunmaz ve hiçbir çocuk
da, anne babasına en ufak bir fayda sağlayamaz. Çünkü Allah’ın
ölümden sonra, dirilme ve hesaplama ilgili vaadi de mutlaka gerçekleşecektir.
Dünya hayatı, süsü ve lezzetleriyle sizi aldatmasın. Düzenbaz şeytan da,
sizi Allah’ın mühlet vermesine ve yumuşak davranmasına karşı, güvendirip
aldatmasın..” [6] Diğer taraftan tövbe ve istiğfar, dünyada ve ahirette azaptan
kurtuluş vesilesidir. Resûlullah -sallâllâhu aleyhi ve sellem- şöyle buyurur:
وعنه رَضِيَ
اللّهُ عَنْه
قال: قَالَ
رَسُولُ
اللّهِ:
أنْزَلَ
اللّهُ

عَليَّ
أمَانَيْنِااُمَّتِى؛
وَمَا كَانَ
اللّهُ
لِيُعَذِّبَهُمْ وأنْتَ
فِيهِمْ،
وَمَا كَانَ
اللّهُ
مُعَذِّبَهُمْ
يَسْتَغْفِرونَ. فإذَا
مَضَيْتُ
تَرَكْتُ
فِيهمْ،
اسْتِغْفَارَ الى يَوْمِ
الْقِيَامَةِ “Allâh Teâlâ Hazretleri (đu âyette) ümmetim için bana iki emân indirdi: وَمَا
كَانَ اللهُ
لِيُعَذِّبَهُمْ وَاَنْتَ
فِيهِمْ
وَماَ كَانَ
اللهُ
مُعَذِّبَهُمْ
يَسْتَغْفِرُونَ Oysa ey peygamber! (1)Sen onların arasında iken, Allah onlara azap edecek değildir. (2)Ve onların arasında bulunan üminler, Allah’tan başışlanmalarını isterlerken yine Allah onlara azap edici değildir.[7] Ben aralarından ayrıldığımda, (Allâh’ın azâbını önleyecek ikinci emân olan) istiğfarı kıyamete kadar ümmetimin yanında bırakıyorum.”[8] Tövbe ve istiğfar, gerçek mahiyetiyle deruni bir pişmanlık ve sığınma olması sebebiyle, Allah’a yaklaşmanın en müessir vâsıtasıdır. Allah’a yöneliş ve kalbin ulvî bir seviye kazanmasında mühim bir yeri olan istiğfar, manevi kirlerden temizlenmenin de yegâne vâsıtasıdır. Makbul bir tövbe, kul ile Rab arasındaki engelleri ve perdeleri kaldırır, Allah Teâlâ’nın sevgisine mazhar eder. Nitekim Cenâb-ı Hak şöyle buyurmaktadır: اِنَّ
اللهَ
يُحِبُّ
التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ
الْمُتَطَهِّرِينَ “Şüpheziz Allâh, çok

tevbe eden ve çok temizlenenleri sever.”[\[9\]](#) Peygamber Efendimiz, Rabbimizin, insanların tövbelerinden ne kadar memnun olduğunu anlatmak için şu misali vermiştir: للَّهُ
أَشدُّ فرحاً
بِتَوْبةِ
عَبْدِهِ
حِين يتُوبُ
إِلْيهِ مِنْ
أَحَدِكُمْ
كان عَلَى
راحِلَتِهِ
بِأَرْضٍ
فلاةٍ ،
فانْفلتتْ
مِنْهُ
وعلَيْها
طعامُهُ
وشرَابُهُ
فأَيِسَ
مِنْهَا ،
فأَتَى
شَجَرةً
فاضْطَجَعَ
في ظِلِّهَا ،
وقد أَيِسَ
مِنْ
رَاحِلتِهِ ،
فَبَيْنما
هوَ كَذَلِكَ
إِذْ هُوَ
بِها قَائِمة
عِنْدَهُ ،
فَأَخذ
بِخطامِهَا
ثُمَّ قَالَ
مِنْ شِدَّةِ
الفَرحِ :
اللَّهُمَّ
أَنت عبْدِي
وأَنا
ربُّكَ،
أَخْطَأَ
مِنْ شِدَّةِ
الفرح “Herhangi birinizin tövbe etmesinden dolayı Allah Teâ|ârsquo;nın duyduğu hoşnutluk, ıssız çide giderken üzerindeki yiyecek ve içeçeğiyle birlikte devesini elinden kaçıran, arayıp taramaları sonuç vermeyince deveyi bulma ümidini büsbütün kaybederek bir ağacın gölgesine uzanıp yatan, derken yanına devesinin geldiğini

görerek yularına yapışan ve aşırı derecede sevincinden ne söylediğini bilmeyerek: - Allahım! Sen benim kulumsun; ben de senin rabbinim, diyen kimsenin sevincinden çok daha fazladır.” [\[10\]](#) TEVBENİN KABUL OLMASININ ŞARTLARI: Tövbe ile ilgili ayet ve hadisler, şartları yerine getirilerek yapılan tövbenin kabul olabileceğine işaret ettiğinden, alimler, tövbenin makbul olmasının şartlarını şöyle belirtmişlerdir: a - İşlenen günahtan dolayı kalben pişmanlık duymak. b - Günahı terketmek. c - Günahı bir daha işlememeye kesin karar vermek. d - Günahı itiraf edip çokça istiğfar etmek. e - Eğer işlenen günah, insan hakkına müteallik ise, hak sahibiyle helalleşmek [\[11\]](#) TEVBENİN MAKBUL OLMASININ BAZI ŞARTLARI Yaptığımız tövbenin makbul olmasının şarları yanında. Burada şunu da ilave etmemiz gerekmektedir ki: Tövbe, duanın bir çeşididir. Öyleyse dua da belirtilen şartlara da tövbe sırasında riayet etmek, tövbemizin makbul olma şansını artıracaktır. * Önce maddi sadaka vermek. * Mübarek mekânlarda (Ravza-i Mutahhara, Ka'be, Mescid-i Aksa, camiler, ön saf... gibi) yapmak. * Mübarek zamanlarda (Ramazanda, Kadir gecesinde, diğer mübarek gün ve gecelerde, cuma gününde, saat-ı icabe'de, her gün seher vaktinde, ilk vaktinde kılınacak farz namazların arkasında, abdest alınca kılınacak iki rekât nafilenin peşinde... vs.) yapmak. * Tövbe ye salavatla başlamak. Salavatla bitirmek. * Kur'an ve hadiste gelen (me'sur) tövbelerle tövbe etmek. * Abdestli olarak tövbe etmek... vs Bir hadisle sohbetimizi tamamlamak istiyorum. عنأنس رَضِيَاللّهُ عَنْهقال: قَالَرَسُولُاللّهِ: يَقُولُاللّهُتَعالى: يَاابنَ آدَمَ،إنَّكَ مَادَعَوْتَنِيوَرَجَوْتَنِيي غَفَرْتُلَكَ عَلى مَاكَانَ مِنْكَوََأُبَالِي،يَا ابنَآدَمَ لَوْبَلَغَتْذُنُوبُكَعَنَانَالسَّمَاءِثُمَّاسْتَغْفَرْتَنِيغَفَرْتُلَكَ وََأُبَالِي

يَاابْنَ
آدَمَ إنَّكَ
لَوْ
أتَيْتَنِي
بِقُرَابِ
ارْضِ
خَطَايَا
ثُمَّ
لَقَيْتَنِي
َ تُشْرِكُ
بِي شَيْئاً
َتَيْتُكَ
بِقُرَابِهَ
75; مَغْفِرَةً[.
أخرجه
الترمذي.وال
93;نانُن
السحاب، وقيل
ما عنّ لك منها.
أى
ظهر.وقُرَاب
15; ارضما
يقارب ملئها . ه
هHz. Enes (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm)
buyurdular ki: "Allah Teâlâ Hazretleri diyor ki: "Ey âdemođlu! Sen bana dua edip,
(affımı) ümid ettik¸e ben senden her ne sâdır olsa, aldırmmam, ben seni
affederim. Ey âdemoğlu! Senin günahın semanın bulutları kadar bile olsa, sonra bana
dönüp istiğfar etsen, ¸ok oluşuna bakmam, seni affederim. Ey âdemođlu!
Bana arz dolusu hata ile gelsen, sonunda hi¸ bir şirk koşmaksızın bana kavuşursan, seni
arz dolusu mağfiretimle karşılarım."[\[12\]](#)

[\[1\]](#) İbnu Mace, Zühd 29, (4244). [\[2\]](#) Âi İmrân, 135 [\[3\]](#)
ez-Zâriyât, 17-18 [\[4\]](#) el-Furkân, 70 [\[5\]](#) İbrahim Canan, Kutub-i Sitte
Tercüme ve Şerhi, □□□□□□□Ak¸ağ Yayınları: 4/498. [\[6\]](#) Lokmân, 33 [\[7\]](#)
[\[7\]](#) Enfal 33 [\[8\]](#) İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi,
□□□□□□□Ak¸ağ Yayınları: 13/79-80. [\[9\]](#) el-Bakara, 222 [\[10\]](#) Müslim, Tevbe
7. □□□□□□□Ayrıca bk. Tirmizî, Kıyâmet 49, Daavât 99; İbni
□□□□□□□Mâce, Zühd 30 [\[11\]](#) Kurtubi, A.g.e., V.91; Sabuni, A.g.e., III, 410 [\[12\]](#)
[\[12\]](#) İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, □□□□□□□Ak¸ağ Yayınları:
11/537-538.

[islam ve Hayat.Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)